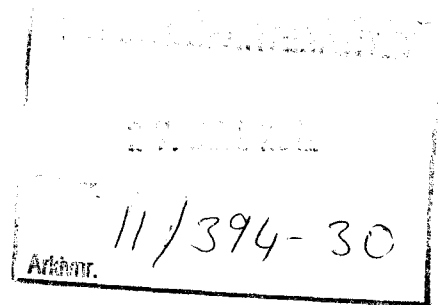

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
11/394 SL KRJ/KR

Vår ref.
201202267- PO/TJU

Dato
25.6.2012

Høring - forslag om endringer i reglene om tollmyndighetenes adgang til undersøkelse på person

Vi viser til Finansdepartementets (FIN) brev 20. mars 2012 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har følgende merknader:

JD støtter forslaget om å innføre forskrifter for Tollvesenets adgang til å gjennomføre gjennomlysning med lavdose røntgenmaskiner for å avdekke innvendig smugling. Tverretattlig samarbeid mellom tollmyndighetene og politiet er sentralt i kampen mot organisert kriminalitet. Tollvesenet har blant annet en viktig rolle når det gjelder avdekking av narkotikainnførsler og ulovlig smugling av valuta. Innsats mot valutasmugling er viktig fordi utførsel av penger sikrer fortjenesten for nettverkene i utlandet, og er en forutsetning for å investere i ny kriminalitet.

Tiltak innenfor det tverretattlige samarbeidet som kan bidra til at politiets innsats brukes på de riktige sakene, gir god ressursutnyttelse. En gjennomføring av ordinær røntgenundersøkelse binder opp minst to polititjenestemenn for pågrepelse, transport og vakhold på sykehus. Et slikt oppdrag kan ofte ta flere timer, avhengig av sykehusets kapasitet, kø m.m. JD ser innføring av røntgenmaskiner som effektivitetsfremmende for politiet, ved at grunnlaget og treffsikkerheten for mistanken blir bedre.

Krav til samtykke

FIN foreslår, under noe tvil, at muntlig samtykke skal være tilstrekkelig. JD bemerker

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4a
0484 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org. nr.: 972 417 831

Plan- og
administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 95 34

Saksbehandler
Toril Juul
22245125

at FIN presenterer gode argumenter for at det bør være krav om skriftlig samtykke til kontroll, herunder at det i større grad er etterprøvbart dersom kontrollen i ettertid påklages, samt at det vil kunne motvirke at situasjonen oppleves som pressende for den mistenkte.

Vi legger imidlertid til grunn at Tollvesenet ut fra erfaring og kompetanse i stor grad retter mistanken mot rette personer og at faren for misbruk er liten. Vi erkjenner videre at bruk av skriftlighet og papirer kan vidløftiggjøre prosessen og at det av hensyn til den reisende bør være innebygd et visst krav til hurtighet for å gjennomføre undersøkelsen. Etter JDs oppfatning vil utfordringen i praksis bestå i å få til et informativt samtykke. Et informativt samtykke fremtvinges ikke nødvendigvis av skriftlighet. Regelverket blir for øvrig mer konsekvent dersom reglene for bruk av røntgenmaskiner følger reglene for bruk av spesialtoalett og urinprøve.

Behandling av personopplysninger

Uavhengig av om personopplysningsloven kommer til anvendelse, legger FIN i punkt 5.4.3 (s. 24-25) til grunn at tollmyndighetens bruk av lavdose røntgenmaskiner til gjennomlysning av person ikke skal skje uten hjemmel i lov, og at det i tillegg skal innhentes samtykke fra den som kontrolleres. Det antas at FIN med dette mener at det foreligger rettslig behandlingsgrunnlag, også dersom personopplysningloven § 8 kommer til anvendelse. JD bemerker at rettslig grunnlag i lov forutsetter at det i lov, eller i forskrift som er gitt i medhold av en lov, klart sies at personopplysninger kan samles inn og behandles, noe som ikke synes å være tilfelle her. Samtykke etter personopplysningsloven § 2 nr. 7 forutsetter dessuten en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at behandling av opplysninger godtas. Det stilles ingen formkrav til inngåelse av samtykket, men det skal likevel være på det rene at det er samtykket og hva det er samtykket i, og den behandlingsansvarlige skal kunne sannsynliggjøre at samtykket er gitt.

Avslutningsvis nevnes at vi er kjent med høringsuttalelsene til Politidirektoratet og Kripos, og vi tiltrer disse.

Med hilsen

Harald Aass
fagdirektør

Toril Juul
seniorrådgiver